

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีเขต 1

Management of a small school curriculum. A Case study in The first school
district in Ubon Ratchathani Province.

วรรณกร ศรีรอด

Wannakorn Srirot

มหาวิทยาลัยราชธานี จ.อุบลราชธานี

Abstract

The purpose of this study is the evaluation about management of small school curriculum. One hundred and eighteen small schools from first district of Ubon Ratchathani Province were participated in this study. Data collection was performed during January to March 2013. Statistical tools were utilized and evaluated both quantity and quality indexes. Participants included various working level of personnel; management level 25.1, faculty level 16.2, lecturer level 1 30.2, and lecturer level 2 28.5. Analysis showed (1) no significant statistical evidences of working grade had an influence to curriculum management, defined as qualitative indexes (2) three primary indexes of curriculum management investigation of all samples had high ranking score; curriculum formulation – 4.2678, assessment and evaluation – 4.1924, and improvement and augmentation of curriculum 4.1896, defined as quantitative indexes. These results indicated which factors to be focused during curriculum management and will be used as a guideline for curriculum development of other school grade.

Keyword : School Curriculum , Curriculum management, small school

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อการศึกษา การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 ตัวอย่างจำนวน 118 โรงเรียนขนาดเล็กโดย บุคลากรของแต่ละโรงเรียนคือ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 4 คน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมอยู่ภายในระยะเวลาระหว่าง เดือน
มกราคม-มีนาคม.2556 นำข้อมูลมา วิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ตอนที่1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ร้อยละ 25.1 เป็นครูฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 16.2 ครูผู้สอนช่วงชั้นที่
1 ร้อยละ 30.2ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2 ร้อยละ 28.5 เป็นเพศชาย ร้อยละ 48 .8 เพศหญิง ร้อยละ 52.2 อายุของกลุ่มตัวอย่าง
แบ่งเป็น 4กลุ่มดังนี้ อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 10 .0 อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 13.7 อายุ 46-55 ปี ร้อย 50.9 และอายุตั้งแต่ 56 ปี
ขึ้นไปมีร้อยละ 25.4 ส่วนในด้านประสบการณ์การทำงานแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1-5 ปี มีร้อยละ 23.7 ประสบการณ์ 6-10 ปี
ร้อยละ 10 .0 ประสบการณ์ 11-20 ปีร้อยละ 17.2 และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีร้อยละ 49.1 โดยที่ผลการวิจัย พบว่า

ระดับหน้าที่การงานไม่มีผลกับคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 ภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ย สูงที่สุดไปต่ำสุด 3 ระดับ คือด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา (4.2678) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล (4.1924) และด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา (4.1896)

คำสำคัญ : หลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก

บทนำ

ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องมีหลักสูตรเป็นเครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้ว การจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางในการจัดการศึกษาซึ่ง ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539:11) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า การที่จะทราบว่าการศึกษาในระดับต่างๆจะดีหรือไม่ดีสามารถศึกษาได้จากหลักสูตรสถานศึกษาระดับนั้นๆของประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆหลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดหมายการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือหลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติตาม

เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่(บุญเลี้ยง ทุมทอง:2553) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกช่วงชั้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 เป็นต้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ :2552)บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาคือสร้างหลักสูตรของตนเองที่เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรซึ่งหมายถึงการสร้าง ใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอน เมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้ว ขั้นต่อไปเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องมีกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ 2545 :7) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่คาดหวังได้นั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ระดับชุมชน ครอบครัวและบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด(กระทรวงศึกษาธิการ :2552) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างในโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้านให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรที่กำหนดให้ โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษานั้นๆในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

การดำเนินการบริหารสถานศึกษา มี 7 ภารกิจ คือ 1) การเตรียมพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินงานบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7) การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร (เอนก อัคริเดช: 2549)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาถึงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากรและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่วนหนึ่งจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิด

การดำเนินการบริหารสถานศึกษา มี 7 ภารกิจ คือ 1) การเตรียมพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินงานบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7) การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่โรงเรียนได้จัดทำหรือพัฒนาขึ้น โดยจัดท่างค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้เป็นไปตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจัดทำสาระหรือรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่นรวมทั้งความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนจึงมีส่วนที่เป็นแกนกลางเหมือนกัน แต่แตกต่างกันในส่วนเพิ่มเติมตามวิสัยทัศน์ และความต้องการของบุคคลต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการพัฒนา มวลประสบการณ์อันเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน โดย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาไว้ 7 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินงานบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับและติดตามประเมินผล 6) การสรุปผล

การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 7) การปรับปรุงพัฒนากระบวนการการบริหารหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2546:37-41 อ้างใน เอนก อัคริเดช 2548)

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 ที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี เขตหนึ่ง ประกอบไปด้วยสถานศึกษาที่สอน ระดับช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ใน 5 อำเภอคือ อำเภอเมือง อำเภอเขื่องใน อำเภอ ม่วงสามสิบ อำเภอดอนมดแดง และอำเภอเหล่าเสือโก้ก

การดำเนินงานวิจัย

เป็นการวิจัยโดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ มีผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูปฏิบัติการสอน ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูล

ประชากร โรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำนวน 164 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและ กำหนดขนาดตัวอย่างจาก ตาราง R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้โรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำนวน 118 โรงเรียน รวมจำนวน แบบสอบถาม 472 ชุด

การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ดังนี้ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด 5 คะแนน มาก 4 คะแนน ปานกลาง 3 คะแนน น้อย 2 คะแนน น้อยที่สุด 1 คะแนน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 ความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด 3.50 - 4.49 ระดับ มาก 2.50 - 3.49 ระดับ ปานกลาง 1.50 - 2.49 ระดับ น้อย 1.00 - 1.49 ระดับ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนขนาดเล็กเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 73 โดย บุคลากรของแต่ละโรงเรียนคือ ผู้บริหาร ครู เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 4 คน ข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมภายในระยะเวลาระหว่าง เดือน มกราคม-มีนาคม.2556 ข้อมูลที่เก็บรวบรวม วิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ร้อยละ 25.1 เป็นครูฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 16.2 ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 ร้อยละ 30.2 ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 2 ร้อยละ 28.5 เพศชาย ร้อยละ 48.8 เพศหญิง ร้อยละ 52.2 อายุของกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4กลุ่ม ดังนี้ อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 10.0 อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 13.7 อายุ 46-55 ปี ร้อย 50.9 และอายุตั้งแต่ 56 ปี ขึ้นไปมีร้อยละ 25.4 ส่วนในด้านประสบการณ์การทำงานแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1-5 ปี มีร้อยละ 23.7 ประสบการณ์ 6-10 ปี ร้อยละ 10.0 ประสบการณ์ 11-20 ปีร้อยละ 17.2 และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี มีร้อยละ 49.1

ตอนที่ 2 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัด อุบลราชธานี เขต 1

ตาราง 1 แสดงภาพรวมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	4.1817	.5565	ระดับมาก
2.	การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	4.2678	.5174	ระดับมาก
3.	การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.1740	.7022	ระดับมาก
4.	การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.1828	.5736	ระดับมาก
5.	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.1924	.5996	ระดับมาก
6.	สรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.1776	.7110	ระดับมาก
7.	การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.1896	.6230	ระดับมาก
รวม		4.1879	.6118	ระดับมาก

จากตาราง 1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 ภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปน้อย สามลำดับแรกได้แก่ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล และด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

เมื่อแยกศึกษารายด้านผลการศึกษามีดังนี้

ตาราง 2 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อที่	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	โรงเรียนสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน	4.3265	0.6746	ระดับมาก
2.	โรงเรียนสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ ผู้ปกครอง และชุมชน	4.2371	0.7442	ระดับมาก
3.	บุคลากรของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.1993	0.6603	ระดับมาก
4.	คณะกรรมการการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.2457	0.7860	ระดับมาก
5.	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคณะกรรมการกลุ่มสาระมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.0378	0.7159	ระดับมาก
6.	จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพียงพอแก่การนำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.0825	0.6948	ระดับมาก
7.	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความสอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา	4.2284	0.6655	ระดับมาก
8.	ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน รับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.2474	0.7196	ระดับมาก
9.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบการจัดทำหลักสูตร	4.0309	0.7850	ระดับมาก

สถานศึกษา	รวม	4.1817	0.5565	ระดับมาก
-----------	-----	--------	--------	----------

จากตาราง 2 พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.1817 และมีข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนสร้างความรู้ความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.3265 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 4.0309

ตาราง 3 ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อที่	การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ผู้บริหาร ครู นักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.3230	0.6788	ระดับมาก
2.	ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	4.0034	0.7357	ระดับมาก
3.	วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	4.3230	0.6582	ระดับมาก
4.	นำข้อมูลสารสนเทศใช้ในการวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.1890	0.6502	ระดับมาก
5.	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.3024	0.6575	ระดับมาก
6.	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น มีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.4674	0.6390	ระดับมาก
7.	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น มีการจัดสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นตาม โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.4124	0.6708	ระดับมาก
8.	คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีความชัดเจน	4.3471	0.6484	ระดับมาก
9.	คำอธิบายรายวิชามีการกำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.3265	0.6432	ระดับมาก
10.	จัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.1993	0.6909	ระดับมาก
11.	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.3574	0.6401	ระดับมาก
12.	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความหลากหลายสอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียน	4.2131	0.6907	ระดับมาก
13.	วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาเป็นรายปีหรือรายภาค และ รายหน่วยการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้	4.1787	0.6557	ระดับมาก
14.	จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างกลุ่มครูที่ปรึกษากิจกรรม	4.1581	0.6810	ระดับมาก
15.	มีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.2165	0.6730	ระดับมาก
รวม		4.2678	0.5174	ระดับมาก

จากตาราง 3 พบว่า ด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.2678 และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นมีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนตาม โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่าเฉลี่ย 4.4674 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ค่าเฉลี่ย 4.0034

ตาราง 4 ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อที่	การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	จัดทำเอกสาร/หลักฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	4.2027	0.6874	ระดับมาก
2.	จัดทำสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระหรือรายวิชาที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน	4.1340	0.6791	ระดับมาก
3.	จัดทำกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน	4.2007	0.6566	ระดับมาก
4.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิด และ สรุปเป็นความรู้และแนวคิดด้วยตนเอง	4.1237	0.7035	ระดับมาก
5.	สอนซ่อมเสริมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานและตรวจสอบได้	4.0825	0.6848	ระดับมาก
6.	จัดระบบการวัดและประเมินผลตามความเป็นจริง	4.2371	0.6608	ระดับมาก
7.	ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ	4.2852	0.7504	ระดับมาก
8.	จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.3505	0.6439	ระดับมาก
9.	จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับผู้เรียน	4.2096	0.7100	ระดับมาก
10.	จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา	4.2955	0.6658	ระดับมาก
11.	ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.2234	0.7069	ระดับมาก
12.	สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.9056	0.7419	ระดับมาก
13.	จัดให้มีสื่อการเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน	4.0722	0.7130	ระดับมาก
14.	จัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาให้หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน	4.1812	0.7928	ระดับมาก
15.	จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.1075	0.7367	ระดับมาก
รวม		4.1740	0.7022	ระดับมาก

จากตาราง 4 พบว่า ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.1740 และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย 4.3505 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ค่าเฉลี่ย 3.9056

ตาราง 5 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อที่	การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ	4.1821	0.6196	ระดับมาก
2.	ประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม	4.1271	0.6805	ระดับมาก
3.	สถานศึกษารายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา	4.1375	0.7155	ระดับมาก
4.	จัดทำเอกสารการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างถูกต้องและตรวจสอบได้	4.1821	0.1696	ระดับมาก
5.	สถานศึกษามีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก	4.2852	0.6139	ระดับมาก
รวม		4.1828	0.6498	ระดับมาก

จากตาราง 5 พบว่า ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 4.1828 และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก ค่าเฉลี่ย 4.2852 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วมค่าเฉลี่ย 4.1271

ตาราง 6 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ดังนี้

ข้อที่	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	4.2646	0.7012	ระดับมาก
2.	จัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับ ติดตามในสถานศึกษา	4.1821	0.1696	ระดับมาก
3.	จัดทำเอกสารหลักฐานนิเทศ กำกับ ติดตามที่เป็นปัจจุบัน	4.1959	0.7132	ระดับมาก
4.	จัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.1684	0.7064	ระดับมาก
5.	จัดทำระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.1512	0.7079	ระดับมาก
รวม		4.1924	0.5996	ระดับมาก

จากตาราง 6 พบว่า ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.1924 และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมค่าเฉลี่ย 4.2646 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการจัดทำระบบการนิเทศกำกับติดตามผล ค่าเฉลี่ย 4.1512

ตาราง 7 ด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย ดังนี้

ข้อที่	สรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ	4.1134	0.7173	ระดับมาก
2.	จัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา	4.1959	0.7123	ระดับมาก
3.	จัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง	4.2646	0.7012	ระดับมาก
4.	ดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุกภาคเรียน	4.1581	0.7161	ระดับมาก
5.	มีการประชาสัมพันธ์ การประเมิน ให้เป็นแนวทาง	4.1512	0.7079	ระดับมาก
รวม		4.1766	0.7110	ระดับมาก

จากตาราง 7 พบว่า ด้านสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 4.1766 และมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง ค่าเฉลี่ย 4.2646 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้เกี่ยวข้องและชุมชนเป็นประจำ ค่าเฉลี่ย 4.1134

ตาราง 8 ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยดังนี้

ข้อที่	การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	นำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.2062	0.6634	ระดับมาก
2.	นำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.1615	0.6628	ระดับมาก
3.	ปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาในปีต่อไป	4.2027	0.6513	ระดับมาก
4.	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา	4.1876	0.5315	ระดับมาก
5.	มีการให้ความรู้เรื่องกระบวนการบริหารหลักสูตรกับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง	4.1901	0.6230	ระดับมาก
รวม		4.1896	0.6264	ระดับมาก

จากตาราง 8 พบว่า ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.1896 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.2062 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 4.1615

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัย พบว่าระดับหน้าที่การงาน เพศ ช่วงอายุ และประสบการณ์ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 ภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้าน การจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด พอสรุปได้ดังนี้ ควรมีการจัดอบรมบุคลากรเตรียมความรู้ก่อน ศึกษาตัวอย่างจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ประชุม ผู้เกี่ยวข้องเช่นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำสาระหลักสูตร ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ประเมินอย่างต่อเนื่อง แก้ปัญหาที่พบและ ปรับปรุงหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบต่อไป

อภิปรายผล

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เขต 1 ภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ดังคำกล่าวของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงจุดหมายและนโยบายทางการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่างๆหลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือหลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติตาม

เมื่อพิจารณา รายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาแสดงว่าผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนให้ความสำคัญในการที่จะศึกษาและดำเนินตามกรอบแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ให้แนว ในการจัดทำสาระหลักสูตรว่า ผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ต้องมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา

สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษายังขาดการประชุมให้ความรู้ ทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งเอนกอัศศิเดช (2549) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ จัดอบรมครูและประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะ ในการจัดทำหลักสูตร ควรมีการสำรวจข้อมูลสารสนเทศความต้องการ ความจำเป็นของท้องถิ่น โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ผู้บริหารควรให้ความรู้กับคณะครูในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นข้อเสนอแนะของผู้วิจัยหรือตนเองไปใช้ควรเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรทำวิจัยให้ครบทุกเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ .2552 หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช2551 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, กรุงเทพฯ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ .2539 การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสติน เพลส
บุญเลี้ยง ทุมทอง .2553 การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ ภูพันธ์ .2546 .แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่.ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่,
เอนก อัครศิเดช .2548 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม
เขต2, วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.